

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 47/2018

Pajaopetus ja valmentavat opintojaksot kielten opetuksen tukena

Saarinen Susanna, Metsävainio Marita

3.9.2018 ::

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014 7§) määrittelee, millainen kielitaito ammattikorkeakoulusta valmistuvalla täytyy olla. Erilaiset oppimisvaikeudet tuovat haasteita vieraiden kielten opiskeluun. Oulun ammattikorkeakoulussa Kontinkankaan kampuksella erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita tuetaan järjestämällä pajaopetusta kielten opiskeluun. Saadun opiskelijapalautteen mukaan pajaopetus on tukenut hyvin opiskelijoiden kielten opiskelua.

Lähtökohdat kielten opiskelun pajatoiminnalle

Korkeakouluopiskelijoista kahdeksalla prosentilla on oppimisvaikeus tai oppimiseen liittyvä sairaus tai vamma. Oppimisvaikeudet ovat yleisempiä ammattikorkeakoulussa opiskelevilla kuin yliopistossa opiskelevilla. Yleisin oppimisvaikeus on lukivaikeus, jota on noin viidellä prosentilla. Toiseksi yleisin on tarkkaavaisuushäiriö (0,9 %). ^[1]

Oppimisvaikeudella viitataan vaikeuksiin oppia ikätasoa vastaavasti lukemaan ja kirjoittamaan. Vaikeudet eivät johdu opiskelijan älyllisen kapasiteetin ja aistitoimintojen puutteellisuudesta. Aikuisilla lukemisen vaikeus on jäävuoren huippu, jonka alta paljastuvat selvimpinä kielten, kirjoittamisen ja matematiikan vaikeudet. ^[2]

Haasteita oppimisessa voi lukivaikeuden ja tarkkaavaisuushäiriön lisäksi aiheuttaa muun muassa matematiikan oppimisen tai hahmottamisen vaikeus sekä autismin kirjoon kuuluvat häiriöt, kuten esimerkiksi autismi tai Aspergerin oireyhtymä. Myös mieltenterveysongelmat, kuulo- tai näkövamma ja työmuistin heikkous voivat vaikeuttaa uuden oppimista. ^[3]

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014 7§) ^[4] määrittelee opiskelijan kieliopinnoista seuraavasti:

Opiskelijan tulee ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvissä opinnoissa tai muulla tavalla osoittaa saavuttaneensa:

1) sellainen suomen ja ruotsin kielen taito, joka julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) mukaan vaaditaan korkeakoulututkintoa edellyttävään virkaan kaksikielisellä virka-alueella ja joka ammatin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta on tarpeellinen; sekä

2) sellainen yhden tai kahden vieraan kielen kirjallinen ja suullinen taito, joka ammatin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta on tarpeellinen. ^[4]

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden opintosuunnitelmiin kuuluvat vielä lukuvuonna 2017–2018 pakollisina opintoina kolmen opintopisteen laajuiset suomen, ruotsin ja englannin kielen opintojaksot. Opintojaksojen aikana arvioidaan opiskelijoiden suullinen ja kirjallinen kielitaito. Englannin ja ruotsin kielen opetuksessa sovelletaan eurooppalaisen viitekehityksen taitotasoa. Viitekehitys kuvaa kielitaitoa käyttäen kuutta taitotasoa

asteikolla A1–C2. Taitotasoissa A1–A2 ovat perustason kielenkäyttäjät, B1–B2 itsenäiset kielenkäyttäjät ja C1–C2 taitavat kielenkäyttäjät. (Kts. [\[5\]](#)) Englannin kielen opinnoista opiskelijan tulee saavuttaa B1-tason kielitaito. Ruotsin kielen opinnoissa taitotaso on B1.1.

Kontinkankaan kampuksella opiskelee noin 1 800 opiskelijaa yhdessätoista erilaisessa koulutuksessa. Opiskelijoiden lähtötasot vaihtelevat huomattavasti. Osalla opiskelijoista pohjakoulutuksena on lukio ja osalla ammatillinen tutkinto eli opiskelijoiden kielten opiskelun lähtötaso on hyvin erilainen. Lisäksi osalla opiskelijoista on myös edellä mainittuja oppimisen haasteita.

Vuosittain useilla opiskelijoilla on tutkinnon suorittaminen kiinni siitä, että hän ei ole saanut suoritetta englannin ja/tai ruotsin opintoja. Keväällä 2015 mietittiin, miten voidaan tukea opiskelijoiden kielten opiskelua ja tutkinnon valmistumista. Englannin ja ruotsin valmentavat opintojaksot saatiin lisättyä opetustarjontaan. Englannin ja ruotsin kielen lehtorille resursoitiin työaika-suunnitelmaan tunteja pajaopetukseen. Ensimmäinen pajaopetus käynnistyi syksyllä 2015 ja siitä lähtien pajaopetusta on järjestetty joka lukukausi.

Kielten opiskelu pajassa

Kielten pajaopetus sosiaali- ja terveysalalla sisältää 20 tuntia tukiopetusta erityisopetuksen menetelmin (kuva 1). Pajaopetusryhmään valitaan korkeintaan 12 valmistumisvaiheessa olevaa opiskelijaa, jotka ovat jo suorittaneet kolmen opintopisteen laajuisen ammatillisen englannin tai ruotsin opintojakson ja jotka ovat osallistuneet tentteihin, mutta eivät ole läpäisseet niitä. Suurin osa pajaopiskelijoista on myös osallistunut kolmen opintopisteen laajuiselle valmentavalle kielten opintojaksolle, jossa pääpaino on keskeisten kielioppirakenteiden ja perussanaston hallinnassa. Usealla opiskelijalla on vaikeutakin lukemisen ja kirjoittamisen oppimisvaikeuksia ja erityisen heikko kielellinen itsetunto. Pajaopetuksessa opiskelijoita tuetaan, motivoidaan ja opetetaan henkilökohtaisesti suomen kielellä B1-kielitaitotason saavuttamiseksi. Pajaopetus on moniammatillista yhteistyötä, sillä opetuksesta ja ohjauksesta vastaavat kieltenopettaja ja opinto-ohjaaja, jotka molemmat ovat myös ammatillisia erityisopettajia.

KUVA 1. Opiskelua kielten pajassa (kuva: Susanna Saarinen)

Pajaopetuksessa pyritään vähentämään ja poistamaan vieraiden kielten oppimisen esteitä, joita ovat esimerkiksi lukivaikeus ja muut oppimisvaikeudet, keskittymisvaikeudet, motivaation puute, heikko kielellinen itsetunto, arkuus, ahdistus, pelkotilat, sairaudesta johtuvat oppimisvaikeudet tai erityisen heikko peruskoulun

jälkeinen lähtötasotaito. Näitä esteitä pajaopetuksessa pyritään poistamaan luomalla turvallinen ja kannustava opiskeluilmapiiri pienryhmässä, jossa kaikilla opiskelijoilla on samankaltainen lähtötaitotaso. Vertaistuki, opiskeluun sitoutuminen ja yhdessä oppiminen ovat oppimisen kannalta olennaisia asioita samoin kuin opiskelijan tuntemus. Opiskelun aluksi opiskelijoille tarjotaan tietoa vieraiden kielten opiskelu- ja lukutekniikoista, erilaisista oppimistyyleistä ja opiskelumateriaaleista (kuva 2) sekä heitä ohjataan luki-testiin ja muihin testeihin tarvittaessa.

Opetusjärjestelyissä joustetaan ja pajaopetuksen lukujärjestys laaditaan opiskelijoiden kanssa yhdessä ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Opiskelijoille kerrotaan selkeästi, mitkä ovat oppimistavoitteet ja heille laaditaan oppimistehtävät jokaiselle pajatunnille. Oppimistehtävissä keskitytään kielitaitotason B1 saavuttamiseen. Opetuksessa käytetään konkreettista ja selkeää kieltä ja pyritään varmistamaan kielten käsitteiden ymmärtäminen. Kaikki kotitehtävät käydään yhdessä läpi ilman kiirettä ja opetus henkilökohtaistetaan niin, että jokainen opiskelija saa kannustavan ja realistisen palautteen tekemistään oppimistehtävistä.

Muita pajaopetuksessa käytettäviä joustavia opetusjärjestelyjä ovat lisäajan antaminen tehtävien ja tentin tekemiseen, tentin ulkoasun selkeyttäminen sekä teknisten apuvälineiden, kuten verkko-opetusohjelma Promentorin käyttö opiskelun tukena. Promentor mahdollistaa opiskelijan tehokkaan opiskelun verkossa kotona ja sitä käytetään sosiaali- ja terveystieteiden erityisesti kieliopin opiskeluun ja harjoitteluun. Lisäksi pajaopetuksessa on tärkeää kiirettömän ja häiriöttömän oppimisympäristön luominen, tehtävien ja opiskeltavien asioiden pilkkominen pienempiin osiin ja vaihe kerrallaan eteneminen opiskelijoiden tahtiin sekä oppimateriaalin ja oppimistehtävien muokkaaminen.

KUVA 2. Oppimateriaalia pajaopiskelun tueksi (kuva: Susanna Saarinen)

Kevään 2018 englannin pajaopetukseen osallistui aktiivisesti kahdeksan valmistumisvaiheessa olevaa opiskelijaa kahdesta eri tutkinto-ohjelmasta. Opiskelussa keskityttiin englannin kirjallisen taidon kohottamiseen. Opiskelijat ovat kirjoittaneet pajassa yhteensä viisi kirjoitelmaa, joiden aiheita ovat olleet muun muassa ammattikorkeakouluopinnot, tulevan työn ja työtehtävien kuvaaminen, tavallisesta työpäivästä kertominen sekä vapaavalintaisesta oman alan artikkelista kirjoittaminen. Lisäksi on keskitytty sosiaali- ja terveystieteiden sekä oman tulevan ammattialan sanaston hallintaan, alan tekstien ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen, sanaselitysten kirjoittamiseen sekä kielioppiin. Kieliopissa painotetaan erityisesti suorien kysymysten ja sanajärjestyksen sekä perusaikeiden hallintaa.

Pajaopiskelu päättyi kirjalliseen tenttiin, johon osallistui kahdeksan opiskelijaa. Kaikki tenttiin osallistuneet opiskelijat suoriutuivat tentistä hyväksytysti. Opiskelijat tulkitsivat suomeksi heille ennestään tuntemattoman omaan alaan liittyvän autenttisen englanninkielisen tekstin, kirjoittivat suoria kysymyksiä suomeksi annettujen mallien mukaan, selittivät englanniksi kahdella virkkeellä tulevan työn peruskäsitteitä sekä kirjoittivat vähintään 170 sanan mittaisen esseen valitsemastaan oman tulevan ammattialan aiheesta.

Opiskelijoiden palautetta pajatoiminnasta

Englannin pajaopetukseen keväällä 2018 osallistuneille opiskelijoille tehtiin lomakekysely, jossa kysyttiin englannin kielen opiskeluun liittyviä asioita. Pienen otoksen vuoksi ei kysytty opiskelijoiden taustatietoja, jotta anonymiteetti säilyy. Avoimet kysymykset, joihin opiskelijat saivat vastata omin sanoin, olivat seuraavat:

1. Mitä kouluja olet käynyt peruskoulun jälkeen?
2. Oletko opiskellut tai käyttänyt englannin kieltä koulun ulkopuolella? Jos, olet missä?
3. Millaisia kokemuksia sinulla on englannin opiskelusta?
4. Oletko koskaan saanut erityistä tukea englannin kielen opiskeluun? Jos olet, millaista?
5. Onko sinulla todettu oppimisvaikeus? Jos on, mikä?
6. Millaisia vaikeuksia sinulla on ollut englannin opiskelussa?
7. Miten olet opiskellut englannin kieltä tämän tutkinnon suorittamisen aikana?
8. Keneltä ja mistä olet saanut tukea englannin opiskeluun?
9. Miten omasta mielestäsi opit englantia parhaiten?
10. Miten englannin pajaopetus on tukenut oppimistasi?

Aineisto käsiteltiin sisällönanalyysillä siten, että vastaajien anonymiteetti säilyi. Kyselyyn vastasi kahdeksan pajaopetukseen osallistunutta opiskelijaa. Kaikki opiskelijat olivat peruskoulun jälkeen suorittaneet ammatillisen tutkinnon. Kukaan opiskelijoista ei ollut opiskellut englannin kieltä koulun ulkopuolella. Edellisten opintojen jälkeen opiskelijat eivät juurikaan olleet käyttäneet englannin kieltä.

Opiskelijoiden kokemukset englannin kielen opiskelusta olivat pääsääntöisesti huonoja. Ammatillisessa oppilaitoksessa englannin kielen opiskelu oli ollut suppeaa sisältäen pelkästään ammattisanastoa. Neljä opiskelijaa kahdeksasta vastasi, että englannin opiskelu on ollut haasteellista jo peruskoulussa. Yksi opiskelija kirjoitti seuraavasti:

"Olen pitänyt englannin opiskelusta. En tiennyt olevani näin "huono" tässä kielessä, ennen kuin tulin AMK:n."

Kuusi opiskelijaa ei ollut koskaan saanut erityistä tukea englannin kielen opiskeluun. Yksi opiskelija kertoi olleensa yläasteella pari kertaa tukiopetuksessa. Hän oli myös osallistunut ammattikorkeakoulussa englannin valmentavalle opintojaksolle sekä pajaopetukseen. Toinenkin opiskelija vastasi, että on saanut pajaopetuksessa erityistä tukea. Yhdellä opiskelijoista oli todettu lukivaikeus. Yksi vastasi, ettei oppimisvaikeutta ole testattu. Yhdelle opiskelijalle oli tehty lukitestausta, mutta lukivaikeutta ei oltu todettu.

Suurimmalla osalla opiskelijoista oli vaikeuksia oppia kielioppia. Yksi opiskelija toi esille, että edellisestä kielten opiskelusta on pitkä aika ja kieltä ei ole tullut käytettyä. Näin opiskelu täytyy aloittaa ihan perusteista uudelleen. Myös sanajärjestys ja aikamuodot tuottivat haasteita englannin kielen opiskeluun. Kaksi opiskelijaa toi esille suppean sanavaraston. Myös suullisesta kielitaidosta tuli kaksi kommenttia:

"Kynnys puhumiseen korkea ja vaikka osaisikin jotain, ei silti uskalla puhua."

"Ymmärrän enemmän kuin osaan puhua."

Kaikki opiskelijat ovat tehneet kovasti töitä englannin kielen opiskelun suhteen tutkinnon suorittamisen aikana. Opiskelijat olivat aktiivisesti tehneet tunneilla saatuja kotitehtäviä. Osa oli hyödyntänyt Promentoria kielten opiskelussa. Kielioppia opiskelija olivat opiskelleet Youtube-videoista, oppikirjoista ja jopa lastensa englannin kirjoista. Opiskelijat olivat saaneet tukea englannin kielen opiskeluun opettajilta, opiskelutovereilta, ystävilta, puolisolta ja pajaopetuksesta.

Parhaiten englannin kieltä opiskelijat oppivat puhumalla ja kertaamalla sanajärjestystä sekä kielioppia yleensäkin. Myös kuunteleminen auttoi kielen ymmärtämisessä. Opiskelijat kuvasivat, että harjoitusesseet ja niistä saatu henkilökohtainen palaute auttavat englannin kielen oppimisessa. Myös aktiivinen harjoittelu ja kädestä pitäen ohjaus koettiin hyödylliseksi.

"Paneutuminen täysin aiheeseen ja ajan kanssa. Kappaleiden suomentaminen, kuunteleminen, tehtävien tekeminen."

Englannin kielen pajaopetus on tukenut hyvin opiskelijoiden oppimista. Opiskelijat ovat saaneet neuvoa ja opastusta vaikeisiin asioihin kuten esimerkiksi tietoiskuja kielioppiasioissa. Myös se, että pajassa on edetty hitaasti, asiat on esitetty selkeästi ja yksinkertaisesti, on tukenut opiskelijoiden englannin kielen opiskelua. Myös opettajan kannustus ja tsemppaus kuvattiin tärkeäksi oppimisen kannalta. Vertaistuellla koettiin olevan tärkeä merkitys oppimisen tukena.

"Asiat on kerrattu hitaalla tahdilla ja olen voinut harjoitella kotona tehtäviä. Ryhmässä uskalletaan olla äänessä ja kysyä kun tietää että muilla on myös ongelmia oppimisessa ja enkun taito heikko."

"Se on kannustanut opiskelemaan kieltä ja antanut toivoa, että kurssi olisi mahdollista saada suoritetuksi. Vertaistuki on ollut myös kannustavaa. Ensiarvoisen tärkeää on ollut opettajan antama opetus, kannustus ja tsemppaus sekä tehtävät erityisesti kotitehtävät jolloin on ollut "pakko" paneutua asiaan."

Yhteenveto

Kontinkankaan kampuksella toteutettu pajatoiminta sekä englannin että ruotsin kielissä on todettu hyväksi opiskelijoiden kielten oppimisen, opiskeluun sitoutumisen ja motivaation kannalta. Pajatoiminta on tehokasta tukitoimintaa, sillä suurin osa opiskelijoista saavuttaa B1-kielitaitotason ja läpäisee kirjallisen ja/tai suullisen tentin. Tähän artikkeliin kerätty opiskelijoiden palaute on samansuuntaista kuin opiskelijoiden aiemmin suullisesti antama palaute. Pajaopetuksessa korostuu nimenomaan opiskelijoiden keskinäinen vertaistuki, koska kaikilla opiskelijoilla on sama päämäärä eli suoritua kieliopinnoista ammattikorkeakoulussa vaaditun taitotason mukaisesti. Pajatoimintaa voisi kehittää laajentamalla sitä osaksi Oulun ammattikorkeakoulun toimintaa tai ainakin Kontinkankaan kampuksella koulutusosastokohtaiseksi toiminnaksi. Sisällöllistä kehittämistä tehdään jokaisen uuden aloittavan ryhmän tarpeista lähtien.

Lähteet

1. [Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. 2017. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Helsinki. Hakupäivä 4.4.2018.](#)
<http://www.yths.fi/filebank...>
2. [Haapasalo, S. & Salomäki, J. 2000. "On kuin kivi olisi vierähtänyt sydämelmä". Kokemuksia aikuisten erilaisten oppijoiden ryhmäkuntoutuksesta. Helsinki: Yliopistopaino.](#)
3. [Huttunen, H. & Saarinen, S. 2017. Esteetön opiskelu. Oulun ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 4.4.2018.](#)
<http://www.oamk.fi/utills/opendoc.php?aWRfZG9rdW1lbnR0aT0xNDMwODEzNTk2>
4. ^{^ ab} [Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129. Hakupäivä 25.5.2018.](#)
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141129>
5. [Tampereen ammattikorkeakoulu. 2018. Kielten taitotasot eurooppalaisen viitekehyksen mukaan. Hakupäivä 12.4.2018.](#)
http://www.tamk.fi/documents/10181/141089/kielten_taitotasot.pdf...

Metatiedot

Nimeke: Pajaopetus ja valmentavat opintojaksot kielten opetuksen tukena

Tekijä: Saarinen Susanna; Metsävainio Marita

Aihe, asiasanat: ammattikorkeakoulut, englannin kieli, erityisopetus, kielen oppiminen, oppimisvaikeudet

Tiivistelmä: Ammattikorkeakouluopiskelijoista kahdeksalla prosentilla on oppimisvaikeus tai oppimiseen liittyvä sairaus tai vamma. Oppimisvaikeus voi vaikeuttaa opiskelijan vieraiden kielten oppimista. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014 7§) määrittelee, millainen kielitaito opiskelijan tulee saavuttaa ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvissä opinnoissa tai muulla tavalla osoittaa. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeus, voi olla haasteita saada tutkinto suoritettua suorittamattomien pakollisten kieliopinnojen vuoksi.

Tässä artikkelissa kerrotaan, miten Oulun ammattikorkeakoulussa Kontinkankaan kampuksella tuetaan

opiskelijoiden kielten opiskelua pajatoiminnan avulla. Kielten pajassa opiskellaan pienryhmissä kielten erityisopetuksen keinoin. Tavoitteena on saavuttaa vaadittu B1-kielitaitotaso henkilökohtaisen tuen, ohjauksen ja tehtävien avulla.

Artikkelia varten opiskelijoilta kysyttiin kymmenen avointa kysymystä kielten opiskelusta. Opiskelijat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin yhden pajatunnin alussa. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Kyselyyn vastanneet opiskelijat eivät olleet opiskelleet englannin kieltä edellisen tutkinnon jälkeen. He eivät myöskään olleet käyttäneet englannin kieltä kuin jonkin verran ulkomaan matkojen aikana. Opiskelijat totesivat, että pajaopetus on tukenut hyvin heidän englannin kielen oppimistaan.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2018-09-03

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018061225703>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Saarinen, S. & Metsävainio, M. 2018. Pajaopetus ja valmentavat opintojaksot kielten opetuksen tukena. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 47. Hakupäivä xx.xx.2018. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018061225703>.